

Narodna Republika Kina postala je veliki investitor u Republici Srbiji. To se ogleda u više domena, a najviše se ističu ulaganja u industriju, energetiku i izgradnju novih auto-puteva i drugih putnih objekata. Pored investicija iz Kine, veliki deo radova sprovodi se uz pomoć kredita koje države našeg regiona uzimaju od kineskih banki. Počevši od 2014. godine, Srbija se uz Grčku izdvojila kao glavna adresa direktnih stranih investicija Kine u region. U periodu 2010-2019. godine, prema podacima iz Narodne banke Srbije, direktne strane investicije iz Kine u Srbiju iznosile su preko 1,6 milijardi evra.

Iako se obavezala da će u narednim godinama i decenijama preći na veću proizvodnju i potrošnju energije iz obnovljivih izvora, čini se da Srbija nije ni blizu dosledna tom planu. U prethodnom periodu radi se intenzivno na završetku radova na izgradnji bloka B3 na termoelektrani Kostolac B, koji inače već uveliko kasne. Ovaj blok je jedno od najvećih gradilišta a njegova gradnja se realizuje iz kredita koji je većinski obezbedila Export-Import Bank of China. Kapacitet bloka B3 iznosi 350 MW i kako su više puta isticali predstavnici EPS-a, on je od izuzetne važnosti za energetski sistem Srbije.

I dok se odvijaju radovi na izgradnji bloka B3 u Kostolcu, kineska kompanija Power Construction Corp. of China je početkom 2020. godine dogovorila posao sa EPS-om. Naime, još jedna kineska investicija baziraće se na izgradnji bloka B u sklopu TE Kolubara. Ovaj projekat je vredan oko 385 miliona evra, a za cilj ima puštanje u rad postrojenja tokom 2024. godine, čiji će ukupni kapacitet iznositi 350 MW. Na taj način dva najveća TE kompleksa u Srbiji biće obnovljena sa novim proizvodnim blokovima.

Sa ove dve investicije Srbija će nastaviti i sa eksploatacijom niskokaloričnog uglja lignita, koji je neophodan za rad ovih postrojenja, a koji u velikoj meri utiče na zagađenje životne sredine u našoj zemlji.

Kineska ulaganja u druge grane „prljave industrije“

Pored ulaganja u nove blokove TE u Srbiji, kineske investicije su, kao što je navedeno, već nekoliko godina unazad rasprostranjene pre svega u izgradnju puteva, ali i ulaganja u razvoj uglavnom teške industrije. Kao najpoznatiji primeri realizovanih investicija svakako da se izdvajaju investicije u Železaru u Smederevu i nekadašnji Rudarsko-topioničarski basen Bor. Ova dva postrojenja su decenijama bili emiteri štetnih materija, međutim, sa novim investicijama taj trend se samo dodatno uvećao. I pored najava iz HBIS grupe, u čijem je većinskom vlasništvu Železara, da će uložiti oko 120 miliona evra u novo postrojenje koje će biti daleko ekološki prihvatljivije, od 2019. godine do danas ovo obećanje ostalo je neispunjeno. Građani Smedereva i okoline su tokom većeg dela godine pogođeni visokim koncentracijama zagađujućih materija u vazduhu, a potencijalno realizovanje ovakvog

jednog projekta bilo bi od velikog značaj za rešavanje tog problema.

Ništa bolja situacija nije ni nešto južnije, ka Boru. U ovom gradu su građani prethodnih godina često izlazili na ulice zahtevajući reakcije nadležnih zbog problema sa kvalitetom vazduha. Kao u prethodnom primeru, i ovde je na delu investicija iz Kine, gde se basen nalazi u većinskom vlasništvu kompanije Zijin Copper. I pored svih napora sve se svelo na nekoliko finansijskih kazni za ovu kompaniju. Pored zagađenja vazduha, radom rudnika bakra u Majdanpeku, koji je takođe postao vlasništvo pomenute kompanije, poslednjih nedelja ponovo je došlo do zagađenja reke Pek, a reka je po ko zna koji put promenila boju. Poslednjih meseci sve više je u centru pažnje izgradnja fabrike za pneumatike LingLong na teritoriji opštine Zrenjanin. Ova investicija je odmah alarmirala predstavnike civilnog društva i stručne javnosti koji su ukazivali na štetnost po životnu sredinu u slučaju da ova fabrika otpočne sa radom. Uz to, problem predstavlja ugrožavanje specijalnog rezervata prirode Carska bara, koji se nalazi na svega 2 km udaljenosti od ovog postrojenja. I pored izrađene studije slučaja, koja pokazuje potencijalni veliki negativni uticaj na životnu sredinu, tokom 2020. godine bez javnih rasprava započeta je izgradnja ove fabrike.

Glavna karakteristika sva tri pomenuta slučaja jeste da su u pitanju postrojenja koja imaju izrazito veliki negativni uticaj po zdravlje i bezbednost građana. Kao primeri prljave industrije, ova postrojenja odstupaju kada je u pitanju kineska politika, gde tamošnje vlasti žele da utiču na stvaranje ekološki prihvatljivijeg poslovanja uz nulte emisije štetnih materija.

Značaj kineskih investicija za ekonomski rast u Srbiji je nesumnjivo bitan, posebno što se putem njih pokreće industrija i upošljavaju nezaposleni građani. Međutim, ostaje velika upitnost kvaliteta tih investicija, posebno ako se sagleda njihov negativan uticaj po životnu sredinu.

Izvor: klima101.rs